

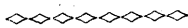
KUSTBON

== Tidning för svenskarna i Estland ==

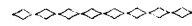
Arg. II.

Onsdagen den 6 augusti 1919.

№ 15.

Redaktionens adress: Reval, Riddaregatan 3.

Till „Kustbons“ bästa.

För svenskarna på Estlands kuster och öar är det av största vikt att ha en egen tidning, en budbärare till och från de svenska hemmen. En sådan tidning blir ett sammanhållande band, även om den är liten, den blir en kär och uppmuntrande röst på det egna språket att lyssna till mitt ibland alla de främmande rösterna.

Estlands svenskar ha den redan i „Kustbon“. Den bör med all makt stödjas och främjas. Hur skall nu detta ske? Jo, „Kustbon“ understödjer man lämpligen genom att prenumerera på densamma för egen räkning. Och vill man fördubbla sin välvilja, kan man ju prenumerera även för någon vän eller granne, som försummat göra det. „Kustbon“ kan vidare erhålla ett gott ekonomiskt handtag därigenom, att dess läsare annonsera i den. Alltid har man något, som man vill ha bekantgjort, t. ex. födelser, dödsfall, förlovningar, auktioner, andra försäljningar, lediga plaster m. m. En liten annons om saken i fråga stärker „Kustbons“ kassa och bidrager på samma gång att göra tidningen intressant.

Var och en kan för övrigt medverka i „Kustbon“ genom att från svenska byar och bygder sända små meddelanden om allt vad som händer och sker till tidningen. Bodde undertecknad på någon av Estlands svenska öar i stället för vid Kalmarsund, skulle förvisso „Kustbon“ allt som oftast uppvaktas med notiser. Redaktionen får ursäktas, om det sker ändå någon gång.

Nils Wapner.

Minnen och intryck från Nargö.

Som det torde vara bekant för läsarne, voro innebyggarne på Nargö genom ryska regeringens åtgärder tvungna att i juli 1914 lämna denna sin

hemö. Ryska regeringen uppförde fästningsverk på den lilla fredliga ön, och sedan den tiden ända tills ockupationstiden fick ingen privat person utan extra tillstånd sätta sin fot på ön. Men då tyska trupperna vintern 1917 ryckte in i landet, flydde ryssarne hals över huvud från fästningarna på Nargö, sedan de först förstört allt, vad de hunno — de skonade icke ens kyrkan, skolhuset eller de förra boningshusen, som visserligen förut 1914 tillika med hemmanen blivit utbetalda av ryska kronan, då den övertog ön, men som dock gärna kunnat stå kvar, då de icke voro någon i vägen — och efter den tiden ha både tyskar och ester gett de bortflyttade bebyggarna tillåtelse att återvända till sina förra ehuru skövlade hem.

Då undertecknad midsommardagen den 24 juni d. å. hade glöddjen resa ut till den lilla natursköna ön, där jag före kriget vistats 4 år, blev jag mindre angenämt överraskad att återse bekanta ställen i ruinerat tillstånd. En stämtes till vemod, då en går förbi det ställe, där förr det lilla träkapellet stod, som hölls i så stor vördnad och flitigt besöktes av öns bebyggare, — det är nämligen uppbränt av ryssarna och man ser endast aska och stenar av detsamma. Med skolhuset, som på samma gång tjänstgjorde som samlingshus, och därför är förknippat med många kära minnen för mig, är det icke mycket bättre ställt. Väggarna stå visserligen kvar, men utan fönster och dörrar och innantill alldeles förstört. Man ryser vid tanken på att skolhuset, där stilla fridfulla kära julkvällar firats, av ryssarne använts till slakthus.

Nargöborna draga nu tillbaka till sitt forna kära hem, där de ånyo börja uppbygga sina förödda gårdar. Det är en osynlig dragningskraft, som för dem dit igen. T. o. m. familjer, som

bosatt sig i Sverige, vilja vända åter till den lilla idylliska ön, för att ännu en gång få bo där i fred och ro samt en gång begravas där i den kära fosterjorden.

N. B.

Svenska — Estland.

Söndagen, den 3 augusti fyllde en av våra äldsta och främsta ivrare för svenskheten härute, skollärare och klockare Johan Nymann i Nuckö 60 år. Jubelaren uppvaktades av Svenska Folkförbundet och Svenska Qdlingens Vänner genom M. Westerblom och N. Blees, vilka i föreningarnas namn lyckönskade honom samt överräckte som minne hans eget porträtt i förstorat format i ram m. m.

Mätte den ädle varmhjärtade svensketsvännen ännu få leva många lyckliga år!

Politiska nyheter.

Korta meddelanden.

Under sista dagarna ha våra trupper haft vissa framgångar i riktningarna Ostrov, Porhov och Luga. I riktningarna Ostrov och Porhov ha striderna varit av mera häftig natur. Fienden har trängt på med tillhjälp av kanoneld men tillbakavisats.

Den 28 juli bombarderade vår flotta fiendens ställningar vid Finska viken i riktningen Gatschina.

I estniska folkhären ha från krigets början till 1 juli 89 officerare och 955 soldater stupat. Sårade äro 246 officerare och 2524 soldater.

Lokala meddelanden.

F. n. behandlas jordfrågan i den Konstituerande församlingen. Skall staten överta de privata godsens med eller utan ersättning, skall jorden utdelas på arrende eller säljas som egendom till de jordbehövande m. m. utgöra tvistepunkterna. Majoriteten lutar åt det hållet, att för de privata godsens och deras inventar en viss ersättning borde lämnas. Däremot vilja de flesta ta församlings- och kyrkojordar utan ersättning. Flertalet vill utleja jorden endast på arrende.

„Kustbon“ säges ha glidit ur spåren.

Den 9 juli infördes i „Kustbon“ under avdelningen Politiska nyheter „Farbror Svenskes“ artikel „Våra nya fiender“. Korrespondenten angrep Lantvärnet och sökte påvisa det orätta i dess uppträdande under en tid då alla borde anstränga sig med att tillbakavisa den mycket hotande röda faran m. m. Med anledning härav tar „Revaler Zeitung“ i № 152 från den 24 juli till orda och ger oss en liten näpst för, att vi på detta sätt vilja bevisa vår lojalitet mot Eesti. Bladet finner, att det lättaste sättet att bevisa sin trohet mot esterna naturligtvis vore genom att skildra baronerna som det „lägsta subjektet“ på Guds jord, helst som man härvidlag hade så stor tillgång till material och slagord i estniska pressen och således icke behövde leta efter sådana. Sådana ord klingade lite' främmande i svensk översättning, och svenskarne i förskingringen borde dock söka hålla skölden ren även här m. m.

Som dåvarande ansvarig redaktör får jag här tillbakavisa så väl den ena som den andra beskyllningen. Vi ville inte på detta sätt visa vår lojalitet gentemot Eesti, det kunna vi göra med bättre medel. Förövrigt borde en märkt, att vi endast ville visa, hurudan ställningen f. n. är, varför vi protestera mot påståendet att vi glidit ur spåren och icke hållit skölden nog ren. Svenskarne ha alltid talat rent språk och varit och förblivit svenskar så väl under ryska förtrycket och ockupationstiden, som under Eestis regeringstid. Att införa en artikel, som något angriper lantvärdet kan dock ej heller anses som någon „Entgleisung“ (urspåring), då t. o. m. icke ens härvarande tyskar gilla lantvärdets förfaringssätt och påstå sig ingenting ha med detsamma att skaffa. Lika ursäktligt är också korrespondentens missnöje med tillvägagående under ockupationstiden ty även hos våra svenska ledande män företogs då husundersökningar och även landsförvisningar och arresteringar förekommo utan att de maktägande brydde sig om att undersöka, huruvida den misstänkte var skyldig eller icke.

Reval, d. 31 Juli 1919.

M. Westerblom.

Kampen mot sjukdomar

Med anledning därav, att det f. n. pågår en kamp mot sjukdomar i landet har Rikets Hygieniska Överstyrelse utsänt en broschyr, däri råd

och anvisningar angående sjukdomens bekämpande lämnas. Vi återgiva några korta utdrag:

Den under benämningen „dysenteria“ bekanta magsjukdomen är smittosam och framträdde vanligen under sensommaren och hösten.

Kännetecknen äro: magplågor med ofta återkommande och smätsam avföring, som är tunn och blodblandad. — Sjukdomen kan räcka 8—14 dagar och ända till 3—4 veckor. Ofta har den dödlig följd.

Emedan sjukdomen är högst smittosam måste stor försiktighet och renlighet iakttagas vid sjukdomens behandling. Minsta beröring med den sjuke, hans kläder, de matkäril han använt m. m. kunna överföra sjukdomen, om de icke var gång noga renas. Endast den som sköter den sjuke får ha beröring med honom. Onödigt bör en aldrig besöka sjuklingen. Ur sjukrummet borde också onödiga möbel, kläder, gardiner m. m. avlägsnas. Mest smittosamma äro den sjukas uppkastningar och avföring. Sjukdomsbacillerna kunna spridas genom damm, flugor och andra insekter. Uppkastningar och avföringar borde därför förvaras på särskilda ställen och oskadliggöras genom sådana medel som kربول, klorkalk m. m.

Barn i familjer, där sjukdomen finns, få icke bevista skolan.

Glöm icke att genast rådfråga läkare, vilken ger de nödiga anvisningarna, som noga böra följas!

Officiella meddelanden.

Republiken Eestis tillfälliga styrelseform.

Fortsättning fr. föreg. nr.

II. Om medborgarens rättigheter och plikter.

§ 4. Alla till Republiken Eesti hörande medborgare äro likställda inför lagen. Ståndsprivilegier och titlar förekomma icke i Republiken Eesti.

§ 5. Elementarundervisningen är i Republiken Eesti för alla barn i skolåldern obligatorisk och kostnadsfri. Varje medborgare i Republiken bör erhålla undervisning på sitt eget modersmål.

§ 6. I Republiken Eesti får ingen medborgares aktning i fråga om person och bostad korrespondenshemlighet, samvets-, religions-, yttrande-

språk-, tryck-, församlings-, förenings- och rörelsefrihet inskränkas såframt icke sådant med angivna villkor i lagen stadgats.

§ 7. I Republiken Eesti måste varje medborgares anspråk på ett den mänskliga värdigheten motsvarande livsuppehälle genom hithörande lagstadganden vara försäkrad; för att detta anspråk skall kunna tillgodoses, måste rättighet för medborgare att för användning och bosättning erhålla jord garanteras, ävensom möjlighet att erhålla arbetsförtjänst samt modersskydd och skydd av arbetskraft och vidare ungdoms-, ålderdomsunderstöd, understöd vid inträdande arbetsoduglighet och olycksfall ävenledes av staten garanteras.

§ 8. Att inskränka Eestis medborgares fri- och rättigheter eller bestämma särskilda plikter för dem kan ske endast genom sådan lag på grund av förklarad krigstillstånd och inom gränsen av motsvarande lag.

III Makten.

§ 9. Högsta makten i Republiken Eesti tillhör folket i Republiken Eesti. I folkets namn och på grund av dess val verkställs högsta makten av den Konstituerande församlingen. Republikens lagliga representant är Konstituerande församlingens Talman; i frågor av statlig representation bör Konstituantens Talman erhålla motsvarande „information“ av Republikens Styrelse.

Med fullmakt och under kontroll av Konstituanten verkställer Republikens Styrelse den högsta regeringsmakten. Med fullmakt av Konstituanten och i Republikens namn verkställer Riksrätten den högsta rättsmakten.

Den Konstituerande församlingen, Republikens Styrelse och Riksrätten utöva den dem anförtrodda makten, därvid oupphörligen bevarande och skyddande Republikens yttre oavhängighet och oberoende, folkens rätt och välgång, inre offentliga förordningar jämte skydd samt medborgarnes rättig- och friheter.

IV. Den Konstituerande församlingen.

§ 10. Den Konstituerande församlingens uppgift är:

Att utgiva Republiken Eestis grundlag tillika med fastställandet av grunderna för medborgarnes rättig- och friheter; samtidigt fastställa agrarlagen samt grunderna för de viktigaste samhällsnydaningarna.

§ 11. Så länge den i den blivande grundlagen förutsedda lagstiftande institutionen ännu icke börjat sin verksamhet, verkställer den Konstituerande församlingen rikets lagstiftande och ledande makt; den

a) utger lagar;
b) fastställer budgeten för Republikens inkomster och utgifter, stadfäster redogörelserna av Republikens kontrollör, fattar beslut angående lån och förfärdigande av penningar;

c) väljer Republikens Styrelsemedlemmar eller ministrar och deras ställföreträdare samt Presidenten eller Premiärministern och hans ställföreträdare för Republikens Styrelse, Riksrättens medlemmar och President samt Rikskontrollören och stadfäster i ämbetet rikets kontroll-styrelseledamoter;

d) behandlar och stadfäster med främmande makter avslutade avtal och förbund; ger fullmakt till förklarande av krig och avslutande av fred; förklarar belägringstillstånd;

e) verkställer överuppseendet över verksamheten av Republikens Styrelse och kan av densamma och dess medlemmar begära redogörelse och ställa dem till ansvar samt ge regeringen regler och uppgifter.

§ 12. För den löpande lagstiftningen utser Konstituanten bland sina medlemmar en speciallagstiftningsdelegation, som åligger att fullgöra även andra av Konstituanten anförtrodda uppgifter under mellantiderna av Konstituantens sammanträden. Denna delegations anordningar och kompetens fastställas närmare av den Konstituerande församlingen i en speciell lag.

§ 13 Den Konstituerande församlingens lagar, som sakna egenskapen av att kunna uppskjutas, måste framläggas att, av folket antagas eller icke antagas, i fall sådant fodras av 25.000 röstberättigade medborgare eller $\frac{1}{3}$ av den Konstituerande församlingens medlemmar. Den Konstituerande församlingen fastställer vilkoren och tiden för folkomröstningens genomförande.

De estniska medborgarne tillerkännas rättigheten vara initiativtagare till lagförslag, om sådant föreslås av minst 3000 röstberättigade medborgare i den ordning, som närmare fastslås i hithörande lag.

§ 14. Den Konstituerande församlingen sam-

mankallas till särskilda möten av Konstituantens Styrelse antingen på eget initiativ, på begäran av Republikens Styrelse eller 20 medlemmar i Konstituanten.

Under nödfalls omständigheter kan den Konstituerande församlingen sammankallas av Republikens Styrelse.

V. Republikens Styrelse.

§ 15. Republiken Eestis högsta ordnande och verkställande makt fullgör Republikens Styrelse. Den styr Republikens alla inre och yttre angelägenheter i överensstämmelse med lagar och förordningar, som äro gällande i Eesti, ävensom regler och uppgifter, som lämnas den av den Konstituerande församlingen:

a) sörjer för Republikens inre och yttre säkerhet och skydd. I tillstånd av nödfall kan Republikens Styrelse under Konstituantens fritider förklara hela riket eller vissa delar av detsamma i belägringstillstånd. I sådana fall sammankallas den Konstituerande församlingen ofördröjligen.

b) utnämner på förslag av Krigsministern Republikens folkhärs Överbefälhavare;

c) sörjer för Republikens finanser, framlägger för den Konstituerande församlingen budgeterna för statens inkomster och utgifter samt redogörelserna;

d) framkommer till Konstituerande församlingen med lagprojekt;

e) redogör för Konstituerande församlingen för sin verksamhet och sina planer.

(Fortsättning).

Prenumerera på

KUSTBON,

Estlands svenskarnes egen tidning, som utkommer en gång i veckan.

Prenumerationen å tidningen sker hos redaktionen, Riddaregatan 3, Reval, i bygderna hos ombudsmännen och i Sverige hos skriftställare J. Blees, David Bagaresgatan 10 Stockholm.

Priset på „Kustbon“ är i Estland och Finland Mk. 1:50 pr. månad i Sverige Kr. 0:75 pr. månad, postarvodet i båda fallen inberäknat. Från 1 augusti till årets slut kostar tidningen Mk. 6: — eller Kr. 3: —

Sprid tidningen, samlar prenumeranter, sälj lösnnummer. Redaktionen.